

GÜNEY ÇİN DENİZİ TAHKİM DAVASI (FİLİPİNLER CUMHURİYETİ/ÇİN HALK CUMHURİYETİ)

(Özetin Çevirisi)⁽¹⁾

Çeviren: Selahattin DOĞAN ⁽²⁾

Lahey, 12 Temmuz 2016

TAHKİM HEYETİ KARARI

KISA ÖZET

Filipinler Cumhuriyetinin Çin Halk Cumhuriyetine karşı açtığı tahkim davasında, Deniz Hukuku hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesine (Sözleşme, UNCLOS) Ek VII'ye uygun olarak oluşan Heyet tarafından, oybirliği kararı bu gün yayınlanmıştır.

Bu tahkim tarihsel hakların rolü ve Güney Çin Denizi'nde deniz salahiyetlerinin kaynağı, (hak) üretebilen belli deniz salahiyetlerinin ve deniz yerlerinin statüsü ve Filipinlerin Sözleşmeyi ihlal ettiğini iddia ettiği belli Çin eylemlerinin hukukiliğiyle ilgiliydi. Sözleşmedeki zorunlu uyuşmazlık çözme sınırları ışığında Heyet, toprak alanı üzerindeki mülkiyet hakkına ilişkin konuda herhangi bir kural koymadığını ve taraflar arasındaki herhangi bir sınıra tahdit koymadığını vurgular.

Çin sürekli "Filipinler tarafından tek taraflı olarak girişilen tahkimi kabul etmeyeceğini ve buna katılmayacağını" belirtir. Fakat Ek VII, "bir tarafın yokluğu veya dosyasını savunmadaki hatasının yargılamaya bir engel teşkil etmediği" hükmünü içerir. Yine EK VII, temin eder ki bir taraf yargılamaya katılmadığında Heyet, "kendisini sadece uyuşmazlık hakkında yetkisi olduğu konusunda değil aynı zamanda iddianın hukuken ve olaylar açısından sağlam zeminli olduğu konusunda da tatmin etmelidir". Buna uygun olarak, yargılama boyunca Mahkeme, ek yazılı bildirimler sunulmasını talep etme, duruşma öncesi ve sırasında Filipinler'i sorgulama, teknik konularda Mahkemeye rapor sunmak üzere bağımsız uzman atama, Güney Çin Denizi'nin özellikleriyle ilgili tarihsel delilleri elde etme ve bunları yorumlarını almak üzere taraflara verme dâhil, Filipinler'in iddialarının doğruluğunu test etmek için adımlar attı.

¹ Kararın aslı 479 sayfadır. Özeti: <https://pca-cpa.org/wp-content/uploads/sites/175/2016/07/PH-CN-20160712-Press-Release-No-11-English.pdf> adresinden, aslı ise: <http://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf> diğer belgelere ise : <http://www.pcacases.com/web/view/7> adresinden ulaşılabilir.

² Hakim-Daire Başkan Yard. Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü/Adalet Bakanlığı

Ayrıca Çin, Aralık 2014'te yayınladığı duruş belgesi ve diğer resmi görüş açıklamaları aracılığıyla, Heyetin bu olayda yetkisi olmadığını açıkça beyan etmiştir. Sözleşme'nin 288 inci maddesi, "Mahkeme veya heyetin yetkisinin olup olmadığı yönünde bir tartışma olması hâlinde, sorun o mahkeme veya heyetin kararıyla çözülecektir." hükmünü içermektedir. Buna uygun olarak, Heyet yetki ve kabul edilebilirlik hususunda Temmuz 2015'te bir duruşma yapmış ve 29 Ekim 2015'te bazı konularda yetkili olduğuna bazı konularda ise daha fazla mülahaza yapılmasına karar vererek, yetkili olduğu ve davanın kabul edilebilir olduğu konusunda karar vermiştir. Heyet bundan sonra 24-30 Temmuz arasında esasa ilişkin duruşma yapmıştır.

Bu günkü karar, yargı yetkisine dair Kararda karara bağlanmayan yetki ve kabul edilebilirlik konuları ve Filipinlerin, Heyetin yetki sahibi olduğu hususundaki iddialarının esası konusuna değinir. Karar, Sözleşme'nin 296 ve Ek VII'nin 11 inci maddelerinde belirtildiği gibi kesin ve bağlayıcıdır.

Tarihsel Haklar ve 'Dokuz Çizgi Hattı' (Nine-Dash Line):

Heyet, tarafların tarihsel haklar ve Güney Çin Denizindeki deniz salahiyyetleri konusyla ilgili uyuşmazlıklarında yetki sahibi olduğu kararına varmıştır. Esas hakkında Heyet, Sözleşme'nin ayrıntılı şekilde deniz alanları haklarını tahsis ettiği ve kaynaklara dair daha önceden var olan hakların korunmasının dikkate alındığı, fakat bunların Sözleşme'ye konulmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle Heyet, Güney Çin Denizindeki kaynaklara ilişkin Çin'in sahip olduğu tarihsel haklarıyla sınırlı olmak üzere, bu hakların Sözleşme'de dikkate alınan münhasır ekonomik bölgeyle uyumsuz olduğu ölçüde hükmünü yitirdiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Heyet, Çinli denizci ve balıkçıların ve bunun yanında diğer devletlerin tarihsel olarak Güney Çin Denizindeki adalardan faydalanmalarına rağmen, Çin'in tarihsel olarak bu sular ve kaynaklar üzerinde münhasır kontrol uyguladığına dair hiç delil olmadığını not etmiştir. 'Dokuz çizgi hattı' içerisinde kalan deniz alanlarında, Çin'in tarihsel kaynak hakkı iddia etmesinin yasal temelini bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. .

Yerlerin Durumu

Heyet daha sonra, deniz alanında salahiyyetler ve yerlerin durumunu değerlendirmiştir. Heyet ilk olarak, Çin'in talep ettiği bazı mercan adalarının suyun gelgit seviyesinin üzerinde olup olmadığını değerlendirmeyi vazife edinmiştir. Denizin gelgit met seviyesinin üzerinde olan yerler en azından 12 deniz mili karasuyu salahiyyeti doğuracaktır, öte yandan gelgit met seviyesinin altında kalan yerler bu hakkı doğurmayacaktır. Heyet, mercan adalarının arazi ıslahı ve inşaatlarla ağır bir şekilde değiştirildiğini not etmiş, Sözleşme'nin yerlerin doğal durumlarını sınıflandırdığını hatırlatmış, ve yerleri

değerlendirirken tarihsel materyallere dayanmıştır. Heyet ardından, talep edilen herhangi bir yerin 12 deniz mili ötesinde deniz olanı doğurup doğuramayacağını değerlendirmiştir. Sözleşme'ye göre, adalar 200 deniz mili münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı doğurur, fakat “kendi ekonomik yaşamlarını ve insan hayatını kendi kendine idame ettiremeyecek olan kayalıklar münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı olmayacaktır”. Heyet, bu hükmün bir yerin doğal durumunda, ya istikrarlı insan topluluğunu ya da ekonomik etkinliğini dış kaynaklara dayanmadan sürdürmek veya doğası gereği sırf çıkarıcılığı (maden vs.) sürdürmek nesnel kapasitesine dayandığı sonucuna ulaşmıştır. Heyet, birçok yerde halen resmi personel bulunmasının oraların dış yardıma bağımlı olduğunu ve yerlerin kapasitesini yansıtmadığını not etmiştir. Heyet daha ilgili tarihsel deliller bulmuştur ve Spratly Adası'nın tarihsel olarak küçük bir grup balıkçı tarafından kullanıldığını ve birçok Japon balıkçılık ve martı gübresi madenciliği yatırımcısının teşebbüste bulunduğunu tespit etmiştir. Heyet, bu gibi geçici kullanımların istikrarlı bir topluluk tarafından yaşam alanı olarak kullanımı durumunu oluşturmadığı ve tüm bu tarihsel ekonomik faaliyetlerin çıkarıcı (maden vs.) türde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle Heyet, Spratly Adaları'nın hiçbirinin genişletilmiş deniz alanı oluşturmaya yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Heyet, bunun yanında, Spratly Adaları'nın bir bütün olarak da deniz alanı oluşturmayacağı hükmüne varmıştır. Heyet, Çin'in talep ettiği yerlerin hiçbirisinin münhasır ekonomik bölge oluşturmaya yeterli olmayacağını tespit ederek, bazı deniz alanlarının –bir sınır çizmeksizin- Filipinler'in münhasır ekonomik bölgesi içinde kaldığını bildirebileceğini belirtir, çünkü bu alanlar Çin'in muhtemel hiçbir salahiyetiyle örtüşmez.

Çin Eylemlerinin Hukukiliği

Heyet daha sonra, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki eylemlerinin hukukiliğini değerlendirmiştir. Heyet, bazı deniz alanlarının Filipinler'in münhasır ekonomik bölgesinde kaldığını tespit ederek, Çin'in Filipinler'in bu münhasır ekonomik bölgelerdeki egemenlik haklarını (a) Filipinli balık avcılığı ve petrol aramalarına müdahale ederek, (b) yapay adalar inşa ederek, (c) bu alandaki Çinli balıkçıların balık avlamasını önlemeyerek ihlal ettiğini tespit etmiştir. Heyet ayrıca, Filipinler'den gelen balıkçıların (Çin'den gelenler gibi) Scarborough Sığılığı'nda geleneksel balık avlama hakları olduğuna ve Çin'in bu hakka onların girmesini engelleyerek müdahale ettiğine karar vermiştir. Heyet yine, Çin güvenlik polisi gemilerinin Filipin gemilerini engellerken hukuka aykırı olarak ciddi bir kaza riski yarattığına karar vermiştir.

Deniz Yaşam Alanına Zarar

Heyet, Çin'in yakın zamandaki geniş çaplı arazi islahını ve Sprakly Adaları'nda yedi yerdeki yapay ada inşaatlarını değerlendirmiş ve Çin'in mercan kayaları yaşam alanına ciddi zarar verdiğini ve kırılğan ekosistemi ve nesli tükenen, tehlike ve tehdit altındaki türlerin yaşam ortamlarını koruma ve kollama yükümlülüğünü ihlal ettiğini tespit etmiştir. Heyet ayrıca, Çin otoritelerinin Çinli balıkçıların Güney Çin Denizi'nde esaslı miktarda tehlike altındaki deniz kaplumbağaları, mercan ve dev istiridyeleri (mercan adası yaşam alanlarına ciddi zarar vererek) topladığının farkında olduğunu ve bu tür faaliyetleri durdurmak için mükellefiyetlerini yerine getirmediğini tespit etmiştir.

İhtilafın Büyütülmesi

Heyet son olarak, Çin'in tahkim başladıktan sonraki eylemlerinin taraflar arasındaki ihtilafı büyütüp büyütmediğini değerlendirmiştir. Heyet, İkinci Thomas Sığılığı'nda (Second Thomas Shoal) Filipin gemileriyle Çin deniz gücü ve güvenlik polisi gemilerinin duruşlarının imasını, bu ihtilafın askeri etkinliğe girdiğine ve bu nedenle zorunlu çözüm dışında bırakıldığına karar vererek değerlendirme yetkisinin olmadığını tespit etmiştir. Fakat Heyet, Çin'in yakın zamandaki geniş çaplı arazi islahı ve yapay ada inşasının, Çin'in Güney Çin Denizi'nde deniz yaşam alanına onarılamaz zarar vermesi, Filipin'in münhasır ekonomik bölgesine büyük bir yapay ada inşa etmesi, ve ihtilafın bir parçası olan yerlerin doğal durumlarına dair delilleri yok etmesi bakımından, devletin ihtilaf çözüm yargılaması sürecindeki mükellefiyetlerine uygun olmadığını tespit etmiştir.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Heyet, Filipinler Cumhuriyeti'nin sunduğu ihtilafa karar vermek için, Deniz Hukuku hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne (Sözleşme) Ek VII'ye uygun olarak 21 Haziran 2013 tarihinde oluşturulmuştur. Heyet, Gana'dan Hâkim Thomas A. Mensah, Fransa'dan Jean-Pierre Cot, Polonya'dan Stanislaw Pawlak, Hollanda'dan Profosör Alfred H.A. Soons, ve Almanya'dan Hâkim Rüdiger Wolfrum'den oluşmuştur. Hâkim Thomas A. Mensah Heyet başkanı olarak görev yapar. Daimi Tahkim Mahkemesi (DTM) davada yazı işleri müdürlüğü olarak hareket eder.

Dosya hakkındaki daha geniş bilgi, Yetki ve Kabul Edilebilirlik hakkındaki Karar, Usul Kuralları, ilk basın açıklaması, duruşma çözümleri, ve fotoğrafları içerir şekilde www.pcacases.com/web/view/7 adresinde bulunabilir. Usuli Emirler, Filipinler tarafından yapılan sunumlar, ve Heyet uzmanının raporu, Heyet Kararının gayri resmi Çince çevirisi gibi bilgiler süreç içerisinde ulaşılabilir hâle getirilecektir.

Daimi Tahkim Mahkemesinin Geçmişi

Daimi Tahkim Mahkemesi (DTM) 1899 tarihli Pasifik Uluslararası İhtilafların Çözümü Sözleşmesi'yle kurulmuş hükümetler arası bir organizasyondur. DTM'nin 121 üyesi vardır. Hollanda Lahey'de bulunan Sulh Sarayından (Peace Palase) yönetilen DTM, tahkim, uzlaşma, olayları tespit, ve çeşitli devlet kombinasyonlarının, devlet oluşumlarının, hükümetler arası organizasyonların, ve özel tarafların içinde bulunduğu diğer ihtilaf çözüm muamelelerine olanak sağlar. DTM'nin Uluslararası Bürosu hâlen 8 devletlerarası ihtilafı, 73 yatırımcı-devlet tahkimini, 43 devlet ya da kamu oluşumun dâhil olduğu sözleşmelerden doğan dosyayı yönetmektedir. DTM, Sözleşme'ye Ek VII altında 12 Devlet girişimini yönetmiştir.

Haziran 2013'te Heyet, Güney Çin Denizi Tahkiminde DTM'yi yazı işleri müdürlüğü olarak görevlendirmiştir. Heyetin Usul Kuralları, DTM'nin tahkim yargılamasında "Heyet tarafından belirlendiği şekilde arşiv işlerini süreceğini ve uygun yazı işleri müdürlüğü servisi sağlayacağını" hüküm altına alır. Bu gibi servisler uzmanın belirlenmesi ve atanmasına yardım; tahkim hakkında bilgi yayınlama ve basın açıklaması yapma; Sulh Sarayında duruşma organize etme; ve hakem, uzman, teknik destek, mahkeme katibi vs. ücreti gibi, tahkimdeki giderler için ödemeyi muhafaza etmeyi de kapsayan dosyanın finansal idaresini içerir. Yazı İşleri Müdürlüğü taraflar, Heyet ve gözlemci devletlerarasında iletişim kanalı olarak da hizmet verir.

Heyetin Kendi Yetkisi Ve Filipinlerin İddiasının Esası Hakkındaki Kararının Özeti

1. Tahkimin Geçmişi

Çin ve Filipinler arasındaki Güney Çin Denizi tahkim davası, Güney Çin Denizi'ndeki Filipinler ve Çin arasındaki münasebetle ilgili dört sorun hakkındaki Filipinler başvurusuyla ilgilidir. İlk olarak, Filipinler, Güney Çin Denizi'ndeki tarafların hakları ve mükellefiyetlerinin kaynağı ve Sözleşme'nin, Çin'in 'dokuz çizgi hattı' (nine-dash line) olarak isimlendirilen yer içindeki tarihsel haklar iddiası üzerine etkisi hakkında bir düzenleme aradı. İkinci olarak, Filipinler ve Çin tarafından hak iddia edilen belli deniz yerlerinin Sözleşme altında uygun şekilde vasıflandırılan adalar, kayalıklar, gelgit cezir yükseltleri veya batmış sahil olup olmadığı hakkında düzenleme aradı. Bu yerlerin Sözleşme altındaki durumları, bunların deniz alanları üretme yeterliliğini belirler. Üçüncü olarak, Filipinler, Güney Çin Denizi'ndeki belli Çin eylemlerinin, Filipinler'in hükümlerlik haklarını ve özgürlüklerini kullanmasını engelleyerek veya deniz yaşam alanlarına zarar veren inşaatlar ve balıkçılık faaliyetleri aracılığıyla Sözleşme'yi ihlal edip etmediği hakkında düzenleme aradı. Son olarak, Filipinler, bu tahkim başlatıldıktan sonra Çin'in özellikle geniş çaplı arazi islahı ve yapay ada inşası gibi belli eylemlerinin

tarafklar arasındaki ihtilafı hukuksuz şekilde arttırdığı ve genişlettiği tespitini istedi.

Çin Hükümeti bu tahkim yargılamasında ‘ne kabul et ne de katıl’ pozisyonuna bağılı kaldı. Bu pozisyonunu, diplomatik notlarda, 7 Aralık 2014 tarihli “Çin Halk Cumhuriyeti Hükümetinin Filipinler Cumhuriyeti tarafından başlatılan Güney Çin Denizi Tahkimi hakkında Duruş Belgesi’nde (“Çin Duruş Belgesi”), Hollanda Krallığı nezdinde Çin Büyük Elçisinin Heyet üyelerine mektubunda ve diğerk birçok halka açık açıklamalarda teyit etti. Çin Hükümeti ayrıca bu açıklamalar ve dokümanların “hiçbir anlamda herhangi bir şekilde Çin’in tahkim yargılamasına katıldığı anlamında yorumlanamayacağını” açıkladı.

Sözleşme’nin iki hükmü bir heyetin yargı yetkisine itiraz eden ve yargılamaya katılmayı reddeden tarafın durumuna değinir:

(a) Sözleşme’nin 228 inci maddesi düzenlemektedir ki: “Mahkeme veya heyetin yetkisinin olup olmadığı yönünde bir tartışma olması hâlinde, sorun o mahkeme veya heyetin kararıyla çözülecektir.”

(b) Sözleşme’ye Ek VII’nin 9 uncu maddesi düzenlemektedir ki:

“Eğer uyuşmazlığın bir tarafı tahkim yargılamasına katılmazsa veya kendini savunmayı başaramazsa, diğerk taraf, heyetin yargılamaya devam etmesini ve kararını vermesini talep edebilir. Bir tarafın yokluğu veya dosyasını savunmadaki hatası yargılamaya bir engel teşkil etmez. Kararını vermeden önce hakem heyeti, kendisini sadece uyuşmazlık hakkında yetkisi olduğu konusunda değil aynı zamanda iddianın hukuken ve olaylar açısından sağlam zeminli olduğu konusunda da tatmin etmelidir.”

Yargılama boyunca Heyet, yetkisi olup olmadığı ve Filipinler’in iddialarının “hukuken ve olay bakımından sağlam zeminli” olup olmadığı konusundaki kendisini tatmin etmek görevini yerine getirmek için birçok adım atmıştır. Yetki konusunda Heyet, Çin’in gayri resmi temaslarına yargı yetkisine itiraza eşdeğer olarak davranmaya karar verdi, Yargı Yetkisi ve Kabul edilebilirlik hakkında 7-13 Temmuz 2015’te bir Duruşma topladı, Filipinleri hem duruşma öncesi hem de duruşma sırasında Çin tarafından gayri resmi temaslarda dile getirilmeyen muhtemel konuları içerecek şekilde yargı yetkisi konusunda sorguladı ve Yargı Yetkisi ve Kabul Edilebilirlik konusundaki Kararını (“Yargı Yetkisi hakkında Karar”), bazı yargı yetkileri konularında karar vererek ve diğerklerini de Filipin iddialarının esasıyla ilişkili olarak ilave değerlendirmeler için erteleyerek 29 Ekim 2015’te açıkladı. Esasa ilişkin olarak, Heyet, Filipin iddialarının doğruluğunu Filipinler’den ilave yazılı sunumlar talep ederek, 24-30 Kasım 2015’te esasa ilişkin duruşma toplayarak, duruşma öncesi ve sırasında Filipinleri sorgulayarak, teknik konularda Mahkemeye rapor sunmak üzere bağımsız uzman atayarak, ve Güney

Çin Denizi'nin özellikleriyle ilgili tarihsel delilleri ve Birleşik Krallık Hidrografik Dairesi, Fransa Ulusal Kütüphanesi ve Fransa Ulusal Denizaşırı Arşivinden Güney Çin Denizi hidrografisi inceleme verilerini elde ederek ve halka açık domaindeki diğer ilgili materyallerle birlikte bunu tarafların yorumları için vererek Filipinlerin iddialarının doğruluğunu sınamaya uğraştı.

2. Tarafların Duruşları

Filipinler'in yargılamada yaptığı 15 sunum Heyetin şunları tespit etmesini istiyordu:

(1) Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki deniz salahiyetleri, Filipinlerinki gibi, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuk Sözleşmesi'nin (UNCLOS) açıkça izin verdiğiinden daha fazla değildir;

(2) Çin'in egemenlik hakları yetkisi ve Güney Çin Denizi'ndeki "dokuz çizgi hattı" adı ile çevrelenen deniz alanları hakkında "tarihsel haklar" iddiaları, Sözleşme'ye terstir ve Çin'in UNCLOS'da açıkça belirtilen coğrafi ve sabit deniz salahiyetlerini aştığı ölçüde hukuki etkisi yoktur;

(3) Scarborough Sığılığı (Scarborough Shoal) münhasır ekonomik bölge veya kıta sahanlığı salahiyetleri doğurmaz;

(4) Mischief Mercan Kayalığı, İkinci Thomas Sığılığı, ve Subi Mercan Kayalığı, karasuyu, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı salahiyeti doğurmayan gelgit cezri yükseltileridir, ve işgal veya başka şekilde sahiplenmeye elverişli yerler değildir;

(5) Mischief Mercan Kayalığı ve İkinci Thomas Sığılığı, Filipinlerin münhasır ekonomik bölgesinin ve kıta sahanlığının bir parçasıdır;

(6) Gaven Mercan Kayalığı ve McKennan Mercan Kayalığı (Hughes Mercan Kayalığı dâhil), karasuyu, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı salahiyeti doğurmayan gelgit cezri yükseltileridir, fakat bunların alçak su çizgileri sırasıyla Namyt ve Sin Cowe'un karasuyun genişliğinin ölçülmesinde temel olarak belirlemek için kullanılabilir;

(7) Johnson Mercan Kayalığı, Cuarteron Mercan Kayalığı ve Fiery Cross Mercan Kayalığı, münhasır ekonomik bölge veya kıta sahanlığı salahiyetleri doğurmaz;

(8) Çin, Filipinler'in münhasır ekonomik bölgesinde bulunan canlı ve cansız kaynaklar kullanımı konusundaki egemenlik kullanma ve yararlanma haklarına hukuksuzca müdahale etmektedir;

(9) Çin, Filipinlerin münhasır ekonomik bölgesindeki kaynakların Çinliler ve onların gemileri tarafından kullanılmasına hukuksuz olarak engel olmamaktadır;

(10) Çin, Scarborough Sığılığı'nda Filipin balıkçılarının geçimlerini sürdürmesine geleneksel balık avlama faaliyetlerine müdahale ederek hukuksuzca engel olmaktadır;

(11) Çin, Scarborough Sığılığı, İkinci Thomas Sığılığı, Cuarteron Mercan Kayalığı, Fiery Cross Mercan Kayalığı, Gaven Mercan Kayalığı, Johnson Mercan Kayalığı, Hughes Mercan Kayalığı ve Subi Mercan Kayalığı'nda, Sözleşme'deki deniz yaşam alanlarını koruma ve kollama mükellefiyetlerini ihlal etmektedir;

(12) Çin'in Mischief Mercan Kayalığı'ndaki işgali ve inşai faaliyetleri,

(a) yapay ada, tesisat ve yapılar hakkındaki Sözleşme'nin hükümlerinin ihlal eder;

(b) Çin'in Sözleşme'deki deniz yaşam alanını koruma ve kollama görevini ihlal eder; ve

(c) Sözleşme'nin ihlaliyle hukuksuz sahiplenme teşebbüsü hareketleri oluşturur;

(13) Çin, güvenlik polisi gemilerini tehlikeli hareketlerle kullanarak, Scarborough Sığılığı etrafında seyir eden Filipin gemilerine ciddi çarpışma tehlikesi oluşturarak Sözleşme altındaki mükellefiyetlerini ihlal etmektedir;

(14) Ocak 2013'te tahkim başladığından beri; Çin, diğer şeylerin yanında aşağıdakileri yaparak ihtilafı ağırlaştırmış ve genişletmiştir:

(a) İkinci Thomas Sığılığı ve onun bitişiğindeki sularda Filipinler'in seyir hakkına müdahale etme;

(b) İkinci Thomas Sığılığı'nda konuşlu Filipin personelinin değişim ve yeniden ikmalini engelleme;

(c) İkinci Thomas Sığılığı'nda konuşlu Filipin personelinin sağlık ve esenliğini tehlikeye atma; ve

(d) Mischief Mercan Kayalığı, Cuarteron Mercan Kayalığı, Fiery Cross Mercan Kayalığı, Gaven Mercan Kayalığı, Johnson Mercan Kayalığı, Hughes Mercan Kayalığı ve Subi Mercan Kayalığı'nda deniz dibi tarama, yapay ada inşası ve inşai faaliyetler yapma.

(15) Çin, Filipinler'in haklarına ve özgürlüklerine saygı göstermelidir, Sözleşme kapsamındaki Güney Çin Denizi'nde deniz yaşam alanlarını koruma ve kollamayı da içeren görevlerine uymalıdır ve Güney Çin Denizi'ndeki haklarını ve özgürlüklerini Filipinlerinkine gerekli saygıyı göstererek kullanmalıdır.

Yargı yetkisi konusunda Filipinler, Filipinler'in iddialarının "tamamen yargı yetkisi kapsamında kaldığını ve tamamen kabul edilebilir olduğunu" açıklamasını Heyet'ten talep etmiştir.

Çin bu tahkime katılmaz ve tahkimi kabul etmez, fakat Heyet'in "bu dosya üzerinde yetkisi olmadığı" duruşunu ifade etti. Çin Duruş Belgesinde aşağıdaki argümanları ileri sürdü:

- Tahkime konu ihtilafın esası Güney Çin Denizi'ndeki bir çok yer üzerinde karasal egemenliktir ki bu Sözleşme'nin kapsamı dışındadır ve Sözleşme'nin uygulanması veya yorumlanmasıyla ilgili değildir;

- Çin ve Filipinler, iki taraflı araçlar ve Tarafların Güney Çin Denizi'ndeki Tutumları Hakkında Bildiri vasıtasıyla, ilgili ihtilafları görüşmeler yoluyla çözme konusunda anlaştılar. Filipinler mevcut tahkimin tek taraflı başlatarak uluslararası hukuk altındaki mükellefiyetini ihlal etmiştir;

- Sav içinde (arguendo), tahkim ihtilafı konusunun Sözleşme'nin yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili olduğunu farz etsek bile, bu ihtilaf konusu iki ülke arasındaki deniz sınırlarının ayrılmaz parçasını oluşturur, böylece Çin'in 2006 yılında Sözleşme'ye uygun olarak yaptığı bildiri kapsamında kalır ki bu, diğerlerine ilaveten, deniz sınırlarının belirlenmesiyle ilgili ihtilafları zorunlu tahkim ve diğer zorunlu ihtilaf çözüm yöntemlerinden muaf tutar.

Çin, Filipinler'in iddialarının çoğunluğu hakkında eşdeğer halka açık beyan yapmamış olmasına karşın, Heyet, yargılama boyunca güncel halka açık beyanlar ve diplomatik yazışmalar temelinde Çin'in duruşunu saptamaya çalışmıştır.

3. Yargı Yetkisinin Kapsamı Hakkında Heyet'in Kararı

Heyet, yargı yetkisine ön sorun olarak karar verilebildiği ölçüde, yetki üzerine verdiği kararda ve Filipinler'in esas hakkındaki iddialarına bağlı olduğu kadar 12 Temmuz 2016'da, Filipinler'in iddialarını değerlendirmek için yargı yetkisinin kapsamına değinmiştir. Heyet'in 12 Temmuz 2016 tarihli kararı, Yargı Yetkisi üzerine alınan karar ile uyumludur ve onu yeniden onaylamıştır.

Bütünlük arz etmesi için, Heyet'in her iki kararda verdiği yargı yetkisi kararları burada birlikte özetlenecektir.

a. Ön Sorun

Yetki üzerine verdiği Kararda Heyet, yetkisi ile ilgili birçok ön sorunu değerlendirmiştir. Heyet her iki tarafın, Filipinler ve Çin'in, Sözleşme'ye taraf olduğunu ve Sözleşme'nin bir devletin genel olarak kendini Sözleşme'de belirtilen ihtilaf çözüm mekanizmalarından hariç tutamayacağını not etmiştir. Heyet, Çin'in katılmamasının Heyet'i yargı yetkisinden muaf tutmadığına ve bir tarafın yokluğunda bile heyet oluşturulması usulünü içeren Sözleşme'ye Ek VII'ye uygun olarak Heyet'in düzgün şekilde oluştuğuna hükmetmiştir. Son olarak, Çin'in Duruş Belgesinde dile getirdiği bir savı reddetmiş ve tek taraflı

olarak sadece tahkime başvurmak şeklindeki hareketin Sözleşme'nin kötüye kullanımı olarak nitelenemeyeceğine hükmetmiştir.

b. Sözleşme'nin Yorumlanması ve Uygulanmasıyla İlgili İhtilafın Varlığı

Yargı yetkisini belirleyen kararında Heyet, tarafların ihtilafının Sözleşme'nin yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili olup olmadığını değerlendirmiştir ki bu, Sözleşme'nin ihtilaf çözme mekanizmalarına başvurma için bir gerekliliktir.

Çin'in Duruş Belgesinde belirttiği, taraflar arasındaki ihtilafın aslında karasal egemenlikle ilgili olduğu ve bu nedenle Sözleşme'yi ilgilendiren bir sorun olmadığı savını reddetmiştir. Heyet, taraflar arasında Güney Çin Denizi'ndeki adalar üzerinde egemenlikle ilgili bir ihtilafın olduğunu kabul etmiş, fakat Filipinler tarafından tahkime sunulan ihtilafın egemenlikle ilgili olmadığına karar vermiştir. Heyet, Filipinler'in Sunumlarında değindiği egemenlik hakkında zımnî olarak karar verme ihtiyacı içinde olmadığı ve böyle yaparak Güney Çin Denizi'ndeki adalar üzerinde iki taraftan birinin egemenlik iddialarını yükseltmediğini değerlendirmiştir.

Heyet ayrıca, Çin'in Duruş Belgesinde belirttiği taraflar arasındaki ihtilafın aslında deniz sınırını belirlenmesiyle ilgili olduğu ve bu nedenle Sözleşme'nin 298 inci maddesinde belirtilen ihtilaf çözümünden hariç tutulduğu ve Çin tarafından bu maddeye uygun olarak 25 Ağustos 2006 tarihinde bir bildirim verildiği savını reddetmiştir. Heyet, bir devletin deniz alanı yetkilerine sahip olup olmadığı konusundaki bir ihtilafın, bir bölgedeki deniz alanları sınırından ayrı bir sorun olduğunu not etmiştir ki bunlar çakışmıştır. Heyet, çok değişik diğer konularla birlikte yetkilerin, genel olarak sınır tahdidi içerisinde değerlendirildiğini, fakat diğer bağlamlarda da ortaya çıkabileceğini not etmiştir. Heyet, bu konular hakkındaki ihtilafın zorunlu olarak sınır tahditleri üzerinde bir anlaşmazlık olmasını kendisinin takip etmediğine hükmetmiştir.

Son olarak Heyet, Filipinler'in her bir sunumunun Sözleşme'yle ilgili bir ihtilafı yansıttığına karar vermiştir. Böyle yaparak, Heyet (a) Sözleşme'yle diğer hakların (tarihsel haklar) etkileşimini ilgilendiren bir ihtilafın (b) Çin duruşunu açıkça belirtmemiş olsa da, bir devletin tutumundan veya susmasından doğan bir ihtilafın varlığının, nesnel olarak karar verilmesi gereken bir sorun olduğunu vurgulamıştır.

c. Ehemmiyetli Üçüncü Tarafın Katılımı

Yargı yetkisine dair kararında Heyet, Güney Çin Denizi'ndeki adalar üzerinde hak iddia eden diğer devletlerin bu tahkimde bulunmama kararlarının Heyet'in yargı yetkisine bir engel teşkil edip etmeyeceğini değerlendirmiştir. Heyet, diğer devletlerin haklarının, ehemmiyetli olabilecek üçüncü kişiler için standart

olan “kararın tam olarak esasını” oluşturmayacağını not etmiştir. Heyet ayrıca, Vietnam’ın Aralık 2015’te Heyet’e bir açıklama sunduğunu ki bu açıklamada “Heyet’in bu yargılamalarda yargı yetkisi olduğundan şüphe olmadığını” ileri sürdüğünü not etmiştir, Heyet yine, Vietnam, Malezya ve Endonezya’nın, katılımlarının ehemmiyetli olduğuna dair bir sav ileri sürmeksizin yargı yetkisine dair duruşmada gözlemci olarak bulduklarını not etmiştir.

12 Temmuz 2016 tarihli Kararında Heyet, Malezya’dan 23 Haziran 2016’da Malezya’nın Güney Çin Denizi’ndeki hak iddialarını hatırlatan bir bildirim aldığını not etmiştir. Heyet, Filipinler’in sunumlarının esasını Malezya’nın iddia ettiği haklarla karşılaştırmış ve Malezya’nın ehemmiyetli bir taraf olmadığı ve Malezya’nın Güney Çin Denizi’ndeki çıkarlarının, Heyet’in Filipinler’in sunumlarına değinmesini engellemediği yönündeki kararını tekrar onaylamıştır.

d.Yargı Yetkisine Ön Koşul

Yargı yetkisine dair kararında Heyet, tarafların başka bir ihtilaf çözüm yöntemi üzerinde anlaşmaları hâlinde, bir devletin bu yöntemi (tahkim) kullanmalarını engelleyen Sözleşme’nin 281 ve 282 inci maddelerinin uygulanabilirliğini değerlendirmiştir.

Heyet, Çin’in Duruş Belgesinde ileri sürdüğü 2002 Güney Çin Denizi’nde Tarafların Tutumları üzerine Çin-ASEAN Bildirisinin, Filipinler’in tahkim girişimi yapmasını engellediği savını reddetmiştir. Heyet, Bildirinin politik bir anlaşma olduğunu, yasal olarak bağlayıcı olmadığını, bağlayıcı çözüm için bir mekanizma sağlamadığını, diğer tür ihtilaf çözüm yöntemlerini hariç tutmadığını ve bu nedenle 281 ve 282 ini maddelerde belirtilen yargı yetkisini sınırlamadığını hüküm altına almıştır. Heyet ayrıca, Güneydoğu Asya’da Dostluk ve İşbirliği Antlaşması’nı, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi’ni, ve Çin ve Filipinler’in görüşmeler yoluyla ihtilafların çözümüne atıf yapan bir dizi ortak açıklamayı da değerlendirmiş, ve bunlardan hiçbirinin Filipinler’in iddialarını tahkime getirmesini engelleyecek bir anlaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Heyet yine, Filipinler tarafından ihtilafı tahkime getirmeden önce, tarafların Sözleşme’nin 283 üncü maddesinde gerekli kıldığı gibi aralarındaki ihtilafın çözümü ile ilgili görüş alışverişinde bulduklarını tespit etmiştir. Heyet, bu gerekliliğin Çin ile Filipinler arasındaki diplomatik bildirim kayıtlarında karşılandığı sonucuna ulaşmıştır ki bu bildirimlerde Çin sadece iki taraflı konuşmaların değerlendirilebileceğinde ısrar ederken, Filipinler Güney Çin Denizi etrafındaki diğer devletlerin katılımıyla çok taraflı görüşme yönündeki açık tercihini dile getirmiştir.

e. Yargı Yetkisinin İstisnaları ve Sınırları

Heyet, 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Çin'in tarihsel hakları ve 'dokuz çizgi hattı' ile ilgili Filipinler'in Sunumlarının, Sözleşme'nin 298 inci maddesindeki 'tarihsel hak' (historic title) ile ilgili ihtilafta yargı yetkisinden istisna tutulma durumundan etkilenip etkilenmediğini değerlendirmiştir. Heyet, 'tarihsel hak' kavramının deniz hukukundaki anlamını gözden geçirmiş ve bunun koy veya diğer yakın sahillerdeki tarihi egemenlik iddiasını işaret ettiğine hükmetmiştir. Çin'in, Güney Çin Denizi'ndeki iddialarını ve tutumunu gözden geçirerek Heyet, Çin'in iddiasının 'dokuz çizgi hattı' içindeki kaynaklar üzerinde hak iddiası olduğu, fakat Güney Çin Denizi'nin tarihsel egemenliğini talep etmediği sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle Heyet, Filipinler'in tarihsel hak iddialarını ve Çin ile Filipinler'in olduğu gibi, 'dokuz çizgi hattı'nı değerlendirmeye yetkisi olduğu sonucuna varmıştır.

Heyet 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Filipinler'in Sunumlarının, Sözleşme'nin 298 inci maddesindeki deniz sınırı belirlenmesi ile ilgili ihtilafta yargı yetkisinden istisna tutulma durumundan etkilenip etkilenmediğini değerlendirmiştir. Heyet çoktan Yargı Yetkisine Dair Kararda, Filipinler'in Sunumlarının deniz sınırlarının belirlenmesiyle ilgili olmadığını tespit etmiş, fakat birçok Filipinler Sunumunun Filipinler münhasır ekonomik bölgesini oluşturan alanlara bağlı olduğunu not etmiştir. Heyet, bu tür sunumlara ancak Çin'in Filipinlerinki ile çakışan münhasır ekonomik bölge salahiyetinin hiçbir ihtimalde olmaması durumunda değinebileceğini belirtmiş ve bu konudaki yargı yetkisine ilişkin son kararını talik etmiştir. 12 Temmuz 2016 tarihli kararında Heyet, Güney Çin Denizi'nde Çin'in hak iddia ettiği mercan kayalıklarını ve adalarını gözden geçirmiş ve hiçbirinin münhasır ekonomik bölge salahiyeti oluşturma yeterliliği olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çin'in Spratly Adaları'nda Filipinler'inki ile çakışan bir münhasır ekonomik bölge salahiyeti ihtimali olmadığı için, Heyet, Filipinler'in Sunumlarının öncelikli olarak sınırın belirlenmesine bağlı olmadığına hükmetmiştir.

12 Temmuz 2016 tarihli kararında Heyet yine, Filipinler'in Sunumlarının, Sözleşme'nin 298 inci maddesindeki münhasır ekonomik bölgedeki polis gücünün faaliyetleri ile ilgili ihtilafta yargı yetkisinden istisna tutulma durumundan etkilenip etkilenmediğini değerlendirmiştir. Heyet, 298 inci maddedeki istisnanın sadece Filipinler'in Sunumlarının polis gücünün eylemlerinin Çin'in münhasır ekonomik bölgesi ile ilgili olması durumunda uygulanacağını hatırlatmıştır. Ancak, Filipinler'in Sunumlarının kendi münhasır ekonomik bölgeleri veya karasularındaki olaylarla ilgili olduğu için, Heyet 298 inci maddenin kendisinin yargı yetkisine bir engel teşkil etmeyeceği sonucuna ulaşmıştır.

Son olarak, Heyet 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Filipinler'in Sunumlarının, Sözleşme'nin 298 inci maddesindeki askeri faaliyetler ile ilgili ihtilafta yargı yetkisinden istisna tutulma durumundan etkilenip etkilenmediğini değerlendirmiştir. Heyet, Filipinler bahriyesi ile Çin deniz kuvvetleri ve polis gücü gemiler arasında İkinci Thomas Sığılığı'ndaki karşılıklı pozisyonların, askeri faaliyet oluşturduğunu değerlendirmiş ve Filipinler'in 14 (a)-(c) sayılı sunumları üzerinde yargı yetkisini haiz olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Heyet ayrıca, Çin'in arazi islahının ve Spratly Adaları'nda yedi yerde yapay ada inşasının askeri faaliyet oluşturduğunu değerlendirmiş, fakat Çin'in tekraren bu hareketinin askeri bir doğası olmadığını ve Spratly Adaları'ndaki varlığını askerileştirmeyeceğini en üst seviyede vurguladığını not etmiştir. Heyet, Çin kendisi tekraren aksini iddia ederken bu etkinliğin doğasının askeri olduğunu varsaymayacağına karar vermiştir. Dolayısıyla, 298 inci maddesinin yargı yetkisine bir engel teşkil etmediği sonucuna ulaşmıştır.

4. Filipinler'in İddialarının Esası Konusunda Heyet'in Kararı

a. 'Dokuz Çizgi Hattı' ve Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki Deniz Alanları Hakkında Tarihsel Haklar iddiası

Heyet 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Çin'in 'dokuz çizgi hattı' çıkarımını ve Sözleşme uyarınca salahi yetli olduğu deniz alanları sınırlarının ötesinde Güney Çin Denizi'ndeki kaynaklarda tarihsel haklara sahip olup olmadığını değerlendirmiştir.

Heyet, Sözleşme'nin tarihini ve deniz alanları hususundaki hükümlerini incelemiş ve Sözleşme'nin tam olarak deniz alanlarında devletlerin haklarını paylaştırmayı istediği sonucuna ulaşmıştır. Heyet, kaynaklar üzerinde daha önceden var olan haklar (özellikle balık avcılığı kaynakları) sorunun, münhasır ekonomik bölge tesisi görüşmelerinde dikkatlice değerlendirildiğini ve birçok ülkenin yeni bölgelerde balık avlama tarihi haklarını korumayı istediğini not etmiştir. Bu duruş reddedilmiştir, ancak Sözleşme'nin son hâli, münhasır ekonomik bölgede diğer devletlere balık avcılığında ancak sınırlı (sahil devletinin mümkün olan tüm ürünü avlayamaması durumunda) haklar verir ve petrol ve maden kaynakları hakkı vermez. Heyet Çin'in kaynaklar üzerinde tarihsel hakkı olduğu iddiasının Sözleşme'deki hakların ve deniz alanlarının detaylı paylaştırmasına uygun olmadığını tespit etmiştir ve Çin'in, Güney Çin Denizi sularındaki kaynaklar üzerinde sahip olduğu tarihsel haklar muvacehesinde, bu tür hakların Sözleşme'nin deniz alanları sistemiyle uyumsuz olduğu ölçüde lağvedildiği sonucuna ulaşmıştır.

Heyet ayrıca karar vermek için Çin'in Güney Çin Denizi'nde Sözleşme yürürlüğe girmeden önce gerçekten kaynaklar üzerinde tarihsel haklara sahip olup olmadığına dair tarihsel kayıtları da incelemiştir. Heyet, Çinli gemicilerin ve balıkçıların diğer devletlerinki gibi, Güney Çin Denizi'ndeki adalardan faydalandıklarını not etmiş, buna karşın adalar üzerindeki egemenlik sorunu hakkında karar vermek için yetkilendirilmediğini de vurgulamıştır. Ancak Heyet, Sözleşme öncesinde, kara suları ötesindeki Güney Çin Denizi sularının, her devletin gemilerini serbestçe seyredebileceği ve balık avlayabileceği açık denizin yasal olarak bir parçası olduğunu değerlendirmiştir. Dolayısıyla, Heyet, Çin tarafından Güney Çin Denizi'nde tarihi olarak seyir ve balık avcılığının, tarihsel haklardan çok açık deniz özgürlüklerinin kullanılmasını temsil ettiği ve Çin'in, Güney Çin Denizi sularında tarihsel olarak münhasır kontrol uyguladığına veya diğer devletlerin kendi kaynaklarını kullanmasını önlediğine dair delil bulunmadığı kararına varmıştır.

Buna uygun olarak Heyet, Çin ve Filipinler arasında olduğu gibi, 'dokuz çizgi hattı' içerine düşen deniz alanları içerisindeki kaynaklar üzerinde Sözleşme'de sağlanan hakları aşan tarihsel bir hak iddia etmesinin herhangi bir yasal temeli olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

b. Güney Çin Denizi'nde Bulunan Yerlerin Yasal Durumları

Heyet 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Güney Çin Denizi'nde bulunan yerlerin yasal durumlarını ve Çin'in Sözleşme uyarınca ihtimalen hak iddia edebileceği deniz alanları yetkilerini değerlendirmiştir.

Heyet, ilk olarak Çin'in hak iddia ettiği mercan kayalıklarının gelgit met seviyesinin altında kalıp kalmadığı konusunda teknik bir değerlendirme üstlenmiştir. Sözleşme'nin 13 ve 121 inci maddeleri altında, gelgit met seviyesinin üzerinde kalan yerler 12 deniz mili karasuyu yetkisi bahşedecektir, buna karşın gelgit met seviyesinin altında kalan yerler deniz alanı yetkisi bahşetmez. Heyet, Güney Çin Denizi'ndeki birçok kayalığın yakın zamanlı arazi ıslahı ve inşaatlarla ciddi şekilde değiştirildiğini not etmiş ve Sözleşme'nin, yerleri onların doğal durumları temelinde sınıflandırdığını hatırlatmıştır. Heyet, Filipinler'in teknik delilleri konusunda yardım etmesi için hidrografi alanında bir uzman görevlendirmiş ve yerleri değerlendirmek için ciddi şekilde arşiv malzemelerine ve tarihi hidrografi araştırmalarına dayanmıştır. Heyet, Scarborough Sığılığı, Johnson Kayalığı, Cuarteron Kayalığı, and Fiery Cross Kayalığı'nın gelgit met seviyesinin üzerinde olduğu ve Subi Kayalığı, Hughes Kayalığı, Mischief Kayalığı ve İkinci Thomas Sığılığı'nın doğal durumlarında gelgit met seviyesinin altında kaldığı konularında Filipinler ile aynı fikirde olmuştur. Ancak, Gaven Kayalığı ve McKennan Kayalığı'nın hukuki durumu konusunda Filipinler ile aynı fikri paylaşmamış ve her ikisinin de gelgit met seviyesinin üzerinde kaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Heyet daha sonra, Çin tarafından hak iddia edilen yerlerden herhangi birinin 12 deniz mili ötesinde deniz alanı salahiyyeti oluşturup oluşturmadığını değerlendirmiştir. Sözleşmenin 121 inci maddesi kapsamında, adalar 200 deniz mili münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı salahiyyeti doğururlar, fakat “insan yaşamını ve kendi ekonomik hayatlarını devam ettiremeyecek olan kayalıklar, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı salahiyyetine sahip değildirler”. Heyet, bu hükmün kıyı devletinin yetkisinin münhasır ekonomik bölge oluşturmak suretiyle genişletilmesine çok yakından bağlı olduğunu ve önemsiz yerlerin, yaşanılan bölgelerin salahiyyetlerini veya açık denizleri ve insanoğlunun genel mirası için ayrılan deniz yataklarını ihlal eden geniş deniz alanı salahiyyetleri doğurmasından korumayı amaçladığını not etmiştir. Heyet, 121 inci maddeyi yorumlamış ve bir yerin salahiyyetinin (a) yerin nesnel kapasitesine, (b) doğal durumuna, (c) istikrarlı bir insan topluluğunu ayakta tutmaya veya (d) ekonomik etkinliğini ne dış kaynaklara ne de doğası gereği sırf çıkarıcılığa (maden vs.) dayanarak sürdürmemesine bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Heyet, Spratly Adaları’ndaki birçok yerin bir veya birden fazla kıyı devleti tarafından zapt edildiğini not etmiştir ki bu devletler tesis kurmuş ve personelini burada kalıcı hâle getirmiştir. Heyet, bu modern mevcudiyetin dış kaynaklar ve yardımlara bağımlı olduğunu değerlendirmiş ve birçok yerin yaşanılabilirliğini arttırmak için arazi ıslahı ve tuz giderme tesisleri gibi altyapı inşası aracılığıyla değiştirildiğini not etmiştir. Birçok yerdeki resmi görevlilerin hali hazırda mevcudiyetinin, doğal durumlarında istikrarlı bir insan topluluğunu ayakta tutma kapasitesini kanıtlamayacağı hükmüne varmış ve ekonomik hayat ve yerleşimin tarihsel delillerinin, yerlerin nesnel kapasiteleriyle daha çok ilişkili olduğunu değerlendirmiştir. Tarihsel kanıtları inceleyerek, Heyet, Spratly Adaları’nın tarihsel olarak Çin’den aynı zamanda diğer devletlerden gelen küçük bir balıkçı grubu tarafından kullanıldığını ve birçok Japon balıkçılık ve martı gübresi madenciliği girişimciliğinin 1920 ve 1930’larda kullanmaya teşebbüs ettiğini not etmiştir. Heyet, yerlerin geçici olarak balıkçılar tarafından kullanılmasının istikrarlı bir insan topluluğunun ikameti anlamına gelmediği ve tüm bu tarihsel faaliyetlerin doğası gereği çıkarıcılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla Heyet, Spratly Adaları’ndaki tüm gelgit met seviyesi üstü yerlerin (örneğin Itu Aba, Thitu, West York Adası, Spratly Adası, North-East Cay, South-West Cay dâhil), münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı doğurmayan nitelikte yasal olarak kaya olduğu hükmüne varmıştır.

Heyet ayrıca, Sözleşme’nin, Spratly Adaları gibi ada gruplarının topluca bir bütün olarak deniz alanları doğuracağını öngörmediğine hükmetmiştir.

c. Güney Çin Denizi'ndeki Çin Faaliyetleri

Heyet 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki çeşitli eylemlerinin Sözleşme kapsamında hukuki olup olmadığını değerlendirmiştir.

Mischief Mercan Kayalığı, İkinci Thomas Sığılığı ve Reed Kıyısı'nın gelgit met seviyesinin altında kaldığını ve Filipinler'in münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı yönünden Çin'in herhangi bir salahiyetiyle çakışmadığını tespit ederek, Heyet, münhasır ekonomik bölge içindeki deniz alanlarıyla ilgili egemenlik haklarının Filipinler'e tahsisi yönünden Sözleşme'nin açık olduğu sonucuna varmıştır. Heyet, Çin'in, (a) Filipinler'in Reed Kıyısı'ndaki petrol aramalarına müdahale ettiğini, (b) Filipin gemilerinin Filipinler'in münhasır ekonomik bölgesinde balık avlamasını yasaklamaya çalıştığını, (c) Filipinler'in münhasır ekonomik bölgesi içindeki Mischeief Mercan Kayalığı'nda ve İkinci Thomas Sığılığı içinde Çinli balıkçıların balık avlamasını engellemediği ve onları koruduğunu ve (d) Filipinler'in izni olmadan Mischief Mercan Kayalığı'na yapay ada ve tesis inşa ettiği ettiğini bir sorun olarak tespit etmiştir. Bu nedenle Heyet, Çin'in münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı açısından Filipinler'in egemenlik haklarını ihlal ettiği sonucuna varmıştır.

Heyet daha sonra Scarborough Sığılığı'ndaki geleneksel balıkçılığı incelemiş ve Filipinlerden aynı zamanda Çin ve diğer devletlerden gelen balıkçıların uzun süredir bu Sığılıkta balık avladıklarına ve geleneksel olarak balık avlama hakkına sahip olduklarına karar vermiştir. Scarborough Sığılığı gelgit met seviyesinin üzerinde olduğu için, bir karasuyu salahiyeti doğurur, etrafındaki sular münhasır ekonomik bölgenin bir parçasını oluşturmaz ve Sözleşme'yle geleneksel balık avlama hakkı lağvedilmemiştir. Heyet, Scarborough Sığılığı üzerinde egemenlik konusunda bir karar vermeyeceğinin vurgulamasına rağmen, Çin'in, Filipinli balıkçıların geleneksel balık avlama haklarına saygı gösterme yükümlüğünü, Sığılığa erişmelerini Mayıs 2012'den sonra durdurarak ihlal ettiğine karar vermiştir. Ancak Heyet, Scarborough Sığılığı'nda Çinli balıkçıların geleneksel balık avlama hakkı açısından, Filipinli balıkçıların balık avlaması Çin vatandaşları tarafından engellenseydi de aynı sonuca ulaşacağını not etmiştir. ⁽³⁾

Heyet yine Çin eylemlerinin deniz yaşam alanlarına etkisini değerlendirmiştir. Bunu yaparak Heyet, mercan kayalıkları biyolojisi üzerinde uzman, erişilebilir ilmi delillerin ve Filipinli uzmanların raporlarının değerlendirilmesinde Heyet'e yardım etmek için atanmış üç bağımsız kişi tarafından desteklenmiştir. Heyet, Çin'in geniş

³ Tercümede özete sadık kalınmıştır. Ancak karar, ilgili kısmın Filipinlerin engelleme yapması hâliyle ilgilidir ve şöyledir: "Heyet ayrıca, Filipinler'in Scarborough Sığılığı'nda bir control tesis etmesi ve Çinli balıkçıların geleneksel balık avcılığı yapmalarına engel olunması halinde de tamamen aynı sonuca ulaşacağını not etmiştir." Permanent Tribunal of Arbitration, Filipinler Cumhuriyeti/Çin Halk Cumhuriyeti, PCA dosya no 2013-19, 12 Temmuz 2016, para 812.

çaplı arazi ıslahı ve Spratly Adaları'nda yedi yerde yapay ada inşasının mercan kayaları yaşam ortamlarına ciddi zararlara sebep olduğunu ve Sözleşme'nin 192 ve 194 üncü maddelerinde altındaki kırılğan ekosistemi ve nesli tükenen, tehlike ve tehdit altındaki türlerin yaşam ortamlarıyla ilgili koruma ve kollama yükümlülüğünü ihlal ettiğini tespit etmiştir. Heyet, Çinli balıkçıların Güney Çin Denizi'nde, mercan kayalıklarının yaşam ortamlarına ciddi zarar veren yöntemler kullanarak, nesli tükenme tehdidi altında olan deniz kaplumbağaları, mercan ve dev istiridyeleri önemli miktarda hasat etmekle iştirgal ettiğini tespit etmiştir. Heyet, Çinli yetkililerin bu faaliyetlerin farkında olduğunu ve onları durdurmak için Sözleşme altındaki yükümlülüklerinde gereken özeni göstermediği kararına varmıştır.

Son olarak Heyet, Scarborough Sığılığı'nda Nisan ve Mayıs 2012 tarihlerindeki Çin gemilerinin fiziksel olarak Filipinler gemilerinin Sığığa ulaşmasını ve giriş kazanmasını engellemeye çalıştığı iki olayda Çin güvenlik polisi gemilerinin tutumlarının hukukiliğini değerlendirmiştir. Bunu yaparken, Heyet, Filipinli gemilerin görevlilerinin düzenlediği yazılı raporları ve Filipinler tarafından sağlanan deniz güvenliği konusundaki uzman raporlarını gözden geçirmek suretiyle yardım etmek için atanan bir deniz seyir güvenliği uzmanı tarafından desteklenmiştir. Heyet, Çin güvenlik polisinin gemilerinin Filipin gemilerine yüksek hızlarda tekrar tekrar yaklaştığını, ciddi çarpışma riski ve Filipin gemilerine ve personeline tehlike yaratarak onların önlerinde yakın mesafeden geçmeye çalıştığını tespit etmiştir. Heyet, Çin'in 1972 tarihli Denizde Çarpışmaların Önlenmesi İçin Uluslararası Düzenlemeler Hakkında Sözleşme ve Sözleşme'nin (UNCLOS) deniz güvenliği ile ilgili 94 üncü maddesi altındaki mükellefiyetlerini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır.

d. Taraflar Arasındaki İhtilafın Ağırlaştırılması

Heyet, 12 Temmuz 2016 tarihli kararında, tahkimin başlamasından itibaren Çin'in geniş çaplı arazi ıslahı ve Spratly Adaları'nda yedi yerde yapay ada inşasının taraflar arasındaki ihtilafı ağırlaştırıp ağırlaştırmadığını değerlendirmiştir. Heyet, ihtilaf çözüm usulüne katılan tarafların çözüm süreci boyunca eldeki ihtilaf ya da ihtilafları ağırlaştırma veya genişletmeden kaçınmak görevinin var olduğunu hatırlatmıştır. Heyet, Çin'in (a) gelgit met seviyesinin altında kalan ve Filipinler münhasır ekonomik bölgesi içinde yer alan Mischief Mercan Kayalığı'nda büyük bir yapay ada inşa ettiğini, (b) Mercan kayalığı ekosistemine sürekli ve geri döndürülemez zarar verdiğini ve (c) konu olan yerlerin doğal durumlarına ilişkin delilleri daimi olarak imha ettiğini not etmiştir. Heyet, Çin'in, çözüm süreci boyunca eldeki ihtilafları ağırlaştırma veya genişletmeden kaçınmak mükellefiyetini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır.

e. Tarafların Gelecekteki Tutumları

Son olarak Heyet, Filipinler'in, ileriye dönük olarak Çin'in onların haklarına ve özgürlüklerine saygı göstereceğini ve Sözleşme'deki görevlerini yerine getireceğini bildirmesi talebini değerlendirmiştir. Bu açıdan, Heyet, Çin ve Filipinler'in tekraren Sözleşme'nin ve genel iyi niyet mükellefiyetlerinin onların tutumlarını belirlediğini ve tanzim ettiğini kabul ettiklerini not etmiştir. Heyet, bu tahkimdeki ihtilaf konusunun kaynağının, Çin ve Filipinler tarafının diğer tarafın herhangi bir yasal hakkını ihlal etme kastlarında yatmadığını, fakat daha çok onların Güney Çin Denizi sularında Sözleşme altındaki kendi şahsi haklarını temelde farklı anlamalarında yattığını değerlendirmiştir. Heyet, uluslararası hukukun temel ilkesi olan kötü niyetin varsayılmadığı ilkesini hatırlatmış ve Ek VII'nin 11 inci maddesinin "Karara...ihtilafa taraf olanlarca uyulacaktır." hükmünü içerdiğini not etmiştir. Heyet bu nedenle daha öte bir bildiriye gerek olmadığını değerlendirmiştir.